

Sprawa C-103/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

18 lutego 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen
(Włochy)**Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:**

9 lutego 2021 r.

Strona skarżąca:

SG

Druga strona postępowania:

Autonome Provinz Bozen

Przedmiot postępowania głównego

Zgodność z rynkiem wewnętrznym pomocy inwestycyjnej przyznawanej na elektrownie wodne wytwarzające energię na potrzeby niepodłączonych do sieci elektroenergetycznej baczówek i chat; zgodność z prawem obniżenia wysokości pomocy przez organy krajowe po wygaśnięciu programu pomocy przewidzianego w prawie Unii

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, art. 267 TFUE, w szczególności

Rozporządzenie Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. 2015, L 248, s. 9) (zwane dalej „rozporządzeniem (UE) 2015/1589”)

Decyzja Komisji z dnia 25 lipca 2012 r. o zatwierdzeniu pomocy państwa zgodnie z art. 107 i 108 TFUE SA.32113 (10/N) (2013/C 1/02) (Dz.U. 2013, C1, s. 7) (zwana dalej „decyzją dotyczącą pomocy państwa SA.32113”)

Pytania prejudycjalne

1. Czy zatwierdzona decyzją Komisji SA.32113 (2010/N) z dnia 25 lipca 2012 r. pomoc w wymiarze 80% na budowę małych elektrowni wodnych wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych na własny użytek na potrzeby bacówek i chat na obszarze położonym w wysokich Alpach, których podłączenie do sieci elektroenergetycznej nie jest wykonalne bez odpowiednich nakładów technicznych i finansowych, wygasła w dniu w dniu 31 grudnia 2016 r.?
2. W przypadku udzielenia na to pytanie odpowiedzi twierdzącej:
 - 2.1 Czy należy wówczas zbadać dodatkowo, czy wykładni art. 20 rozporządzenia (UE) 2015/1589 należy dokonywać w ten sposób, że w przypadku nadużyć w stosowaniu pomocy Komisja powinna wydać decyzję o odzyskaniu pomocy przed podjęciem działania przez organy krajowe?
 - 2.2 Czy należy zbadać, czy wspomniana pomoc jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, ponieważ jest przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych regionów gospodarczych, lub też czy może ona zakłócać konkurencję oraz wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi?

Przywołane przepisy prawa Unii

Artykuł 107 ust. 1, art. 107 ust. 3 lit. c) oraz art. 108 ust. 3 TFUE

Artykuł 1 lit. a), c), f), g), art. 4 ust. 3, art. 9 ust. 3 i 4, art. 20 i motyw 28 rozporządzenia (UE) 2015/1589

Artykuł 4 ust. 1, ust. 2 lit. b) i ust. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. 2004, L 140, s. 1)

Artykuł 41 ust. 7 lit. a), ust. 8 i 9 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. 2014, L 187, s. 1) [ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych, zwanego dalej „rozporządzeniem (UE) nr 651/2014”]

Punkty 6, 97 i 98 decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113

Przywołane przepisy prawa krajowego

Landesgesetz vom 7. Juli 2010, Nr. 9 „Bestimmungen im Bereich der Energieeinsparung, der erneuerbaren Energiequellen und des Klimaschutzes” (ustawa prowincjonalna z dnia 7 lipca 2010 r., nr 9 „Przepisy w obszarze oszczędzania energii, odnawialnych źródeł energii i ochrony klimatu”, autonomiczna prowincja Bolzano, Włochy), opublikowana w Amtsblatt der Region z dnia 3 sierpnia 2010 r. nr 31 w obowiązującym aktualnie brzmieniu (zwana dalej „ustawą prowincjonalną nr 9”)

Decyzja rady prowincji z dnia 8 listopada 2010 r., nr 1804, opublikowana w Amtsblatt der Region z dnia 13 listopada 2012 r., nr 46 (zwana dalej „decyzją rady prowincji nr 1804”)

Stan faktyczny i przebieg postępowania

- 1 Strona skarżąca jest właścicielem pastwiska górskiego, które ze względu na odległe położenie nie jest podłączone do publicznej sieci elektroenergetycznej.
- 2 W ustawie prowincjonalnej nr 9 wprowadzono wnoszącą 80% pomoc na budowę elektrowni wodnych wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych na potrzeby baczek i chat, których podłączenie do sieci elektroenergetycznej nie jest wykonalne bez odpowiednich nakładów technicznych i finansowych.
- 3 Ten program pomocy został zatwierdzony przez Komisję Europejską (zwaną dalej „Komisją”) w dniu 25 lipca 2012 r. na mocy decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113.
- 4 Na podstawie tego programu pomocy strona skarżąca złożyła do właściwego organu drugiej strony postępowania wnioski o przyznanie pomocy na projekt wytwarzania energii elektrycznej w elektrowni wodnej. Energia elektryczna miała być wytwarzana na własny użytek.
- 5 Na mocy decyzji właściwego organu z dnia 31 sierpnia 2018 r. stronie skarżącej przyznano pomoc w wysokości 115 011 EUR, co odpowiada 80% kwalifikowalnych kosztów wynoszących 143 764,02 EUR.
- 6 W dniu 27 kwietnia 2020 r. właściwy organ wycofał w części przyznaną pomoc. Stwierdził, że program pomocy SA.32113 wygasł w dniu 31 grudnia 2016 r., rada prowincji zmieniła kryteria pomocy, a w rozporządzeniu nr 651/2014 obniżono maksymalną kwotę z 80% do 65% kwalifikowalnych kosztów.
- 7 W świetle nowych kryteriów kwotę kwalifikowalnych kosztów ustalono w wysokości 142 468 EUR, a pomoc obliczono w wysokości 65% tych kosztów, tj. w kwocie 92 604 EUR. Cofnięto zatem część pomocy w wysokości 22 406,80 EUR i zarządzono wypłatę pomocy w nowo określonej wysokości.

- 8 Następnie strona skarżąca wniosła skargę do tutejszego Verwaltungsgericht (sądu administracyjnego, autonomiczna prowincja Bolzano, Włochy), żądając uchylenia obciążających ją aktów prawnych, a w szczególności częściowego cofnięcia pomocy (zwanym dalej „zaskarżonymi aktami prawnymi”).
- 9 Strona skarżąca opiera swoją skargę na sześciu zarzutach, w których, w zakresie, który jest istotny w świetle prawa Unii, podnosi między innymi, co następuje:
 - Pomoc nie jest niezgodna z prawem, ponieważ w niniejszym przypadku nie występuje niezgodna z prawem Unii pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust.1 TFUE. Pomoc przyznana wyłącznie w celu zaopatrzenia baczki w energię elektryczną na własny użytek ani nie zakłóciła konkurencji w ramach Unii Europejskiej, ani nie wpłynęła na handel między państwami członkowskimi.
 - Uprawnienie do wydania decyzji w przedmiocie uznania przyznania pomocy za niezgodne z prawem i jej odzyskania przysługuje nie drugiej stronie postępowania, lecz wyłącznie Komisji.
 - Druga strona postępowania naruszyła zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań i pewności prawa, ponieważ rozporządzenie (UE) 651/2014 w momencie przyznania częściowo cofniętej pomocy obowiązywało od dnia 1 lipca 2014 r., to jest od ponad czterech lat. Strona skarżąca nigdy nie przeprowadziłaby wykonanej inwestycji, gdyby nie efekt zachęty w postaci przyrzeczonej pomocy.
- 10 Druga strona postępowania wnosi o oddalenie skargi.
- 11 Druga strona postępowania uważa, że przedmiotem sprawy jest niezgodna z prawem pomoc państwa, ponieważ program pomocy SA.32113 wygasł w dniu 31 grudnia 2016 r., a tym samym nie miała ona podstawy prawnej. Ponadto pomoc ta miała naruszyć rozporządzenie (UE) nr 651/2014. W związku z powyższym należało się dostosować do tego rozporządzenia i obniżyć jej wysokość.

Uzasadnienie odesłania

- 12 Uwzględnienie skargi zależy od rozstrzygnięcia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zwanego dalej „Trybunałem”) w przedmiocie wykładni traktatów.
- 13 Izba uważa, że zwrócenie się do Trybunału z przytoczonymi powyżej pytaniami prejudycjalnymi na podstawie art. 267 TFUE jest konieczne z przedstawionych poniżej powodów, ponieważ mają one znaczenie dla wydania rozstrzygnięcia w sprawie w odniesieniu do szeregu zarzutów strony skarżącej.

Przepisy prawa Unii i prawa krajowego

- 14 Przepisy prawa mające zastosowanie do niniejszej sprawy wskazano powyżej w częściach zatytułowanych „Przywołane przepisy prawa krajowego” i „Przywołane przepisy prawa Unii”. Poniższe rozważania stanowią uzupełnienie powyższego.
- 15 Ustawa prowincjonalna nr 9 przewiduje, że prowincja Bolzano może przyznawać pomoc w wysokości do 80% na budowę i rozbudowę instalacji wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych. Na tej podstawie w decyzji rady prowincji nr 1804 postanowiono przyznać pomoc na te instalacje w zakresie budowy i rozbudowy elektrowni wodnych na potrzeby bacówek i chat. Ponadto wydatki stanowiące obciążenie w kolejnych latach budżetowych miały być ustalane w corocznej ustawie budżetowej.
- 16 W decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113 Komisja zatwierdziła wspomniany powyżej program pomocy. Wynika z niej, że dla tego programu pomocy przewidziano środki budżetowe w wysokości 187 mln EUR łącznie i 32 mln EUR rocznie oraz okres obowiązywania do dnia 31 grudnia 2016 r. W świetle wyjaśnień Komisji około połowy tych środków nie jest pomocą państwa, a dokładny okres obowiązywania nie jest wyraźnie wskazany.
- 17 W szczególności w odniesieniu do przewidzianej pomocy inwestycyjnej dla elektrowni wodnych wytwarzających energię na potrzeby bacówek i chat Komisja postanowiła nie podnosić zastrzeżeń, ponieważ stanowią one zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa przeznaczoną na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c).
- 18 Komisja a priori ocenia, że wpływ wytwarzania energii elektrycznej na odległych obszarach bez dostępu do sieci elektroenergetycznej na handel między państwami członkowskimi jest niewielki (pkt 97 decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113).
- 19 Celem przewidzianego programu pomocy jest wyrównanie różnic wynikających z rzeczywistej specyfiki terenu i jest on obiektywnie uzasadniony koniecznością racjonalnej odpowiedzi na brak pewnego i efektywnego zaopatrzenia w energię elektryczną na odległych obszarach prowincji Bolzano. Komisja doszła zatem do wniosku, że pomoc przeznaczona na elektryfikację wiejskich i alpejskich obszarów prowincji Bolzano ma ostatecznie pozytywne skutki, ponieważ przyczynia się do zagwarantowania klientom, a w szczególności rodzinom i małym przedsiębiorstwom, prawa do pewnego i przyjaznego dla środowiska zaopatrzenia w energię elektryczną (pkt 97 decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113).
- 20 W myśl art. 41 („Pomoc inwestycyjna na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych”) rozporządzenia (UE) nr 651/2014 pomoc inwestycyjna na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych jest zgodna z rynkiem

wewnętrzny i wyłączona z obowiązku zgłoszenia, jeżeli spełnia dalsze warunki określone w tym przepisie.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 21 W ramach zarzutu pierwszego podniesiono kwestię prawną dotyczącą tego, czy udzielona w wysokości 80% pomoc może wywołać zakłócenie konkurencji i wyrzucić wpływ na handel między państwami członkowskimi.
- 22 W przypadku udzielenia na to pytanie odpowiedzi przeczącej zaskarżone akty prawne zostałyby uchylone.
- 23 Ponadto przed tutejszym sądem toczy się kolejnych siedem podobnych spraw, które mają u podstaw tę sama kwestię prawną.
- 24 Izba ma w związku z tym wątpliwości co do rzeczywistego wygaśnięcia zatwierdzonego przez Komisję programu pomocy SA.32113.
- 25 W samej decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113 nie określa się wyraźnie ograniczenia programu w czasie. Fakt, że przewidziano okres obowiązywania do dnia 31 grudnia 2016 r., wynika wyłącznie z fragmentów decyzji opublikowanych w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.
- 26 Ustawa prowincjonalna nr 9 przewidywała, że środki niezbędne na dofinansowanie budowy małych elektrowni wodnych wytwarzających energię elektryczną na potrzeby bacówek i chat, których podłączenie do sieci elektroenergetycznej nie jest wykonalne bez odpowiednich nakładów technicznych i finansowych, będą corocznie określone w ustawie budżetowej.
- 27 Miało to miejsce również po 2016 r., a w budżecie prowincji na lata 2017 i 2018 przewidziano na ten cel odpowiednie kwoty.
- 28 W decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113 Komisja uznała, że cel ustawy prowincjonalnej nr 9 odnoszący się do bacówek i chat niepodłączonych do sieci elektroenergetycznej jest zgodny z rynkiem wewnętrznym.
- 29 W związku z powyższym nasuwa się pytanie, czy program pomocy dotyczący elektryfikacji bacówek i chat przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii, uznany przez Komisję za zgodny z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 TFUE, wygasł w dniu 31 grudnia 2016 r.
- 30 W przypadku udzielenia na powyższe pytanie odpowiedzi przeczącej udzielona pomoc stanowiłaby pomoc istniejącą, co skutkowałoby tym, że zaskarżone obniżenie jej wysokości byłoby niezgodne z prawem.
- 31 W przypadku udzielenia na to pytanie odpowiedzi twierdzącej przedmiotem sprawy byłaby pomoc, którą przyznano po upływie okresu zatwierdzonego przez

Komisję. Byłoby to zatem nadużycie w przyznaniu pomocy nawet przy braku naruszenia warunków i obowiązków ustanowionych przez Komisję.

- 32 W takim przypadku należałoby zbadać, czy wykładni art. 20 rozporządzenia (UE) 2015/1589 należy dokonywać w ten sposób, że w przypadku nadużyć w przyznawaniu pomocy Komisja ma wydać decyzję o odzyskaniu pomocy przed podjęciem działania przez organ krajowy.
- 33 Ponadto należy zbadać, czy pomoc ta – jak stwierdziła Komisja w swojej decyzji dotyczącej pomocy państwa SA.32113 – jest nadal zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, ponieważ jest przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych regionów gospodarczych.

DOKUMENT ROBOCZY